

นิทานสุภาษิตจีน (92) 成语故事 (九十二)

(ที่มาภาพ <http://image.baidu.com>)

นิทานสุภาษิตจีนที่ “เรียนไทยได้จีน” จะนำเสนอในฉบับนี้คือ 东山再起/ 东山再起 Dōng shān zài qǐ (ตง ซาน ใจ ฉี่) คำว่า 东/ 東/dōng (ตง) แปลว่า ทิศตะวันออก 山 shān (ซาน) แปลว่า ภูเขา 再 zài (ใจ) แปลว่า อีก อีกครั้งหนึ่ง คำว่า 起 qǐ (ฉี่) แปลว่า ขึ้น ขึ้นมา เมื่อนำมารวมกันแปลได้ความว่า การเกิดขึ้นของภูเขาทางทิศตะวันออกอีกครั้งหนึ่ง ในที่นี้หมายถึงคนที่สูญเสียโอกาส แล้วกลับมามีโอกาสอีกครั้งหนึ่ง หรือคนที่สูญสิ้นอำนาจไปแล้วกลับมาใช้อำนาจใหม่อีกครั้งหนึ่ง เป็นภาษิตเพื่อบอกให้รู้ว่า แม้ว่าจะเจออุปสรรคใดๆ จนถึงขั้นสิ้นเนื้อประดาตัวก็ตาม หากไม่สิ้นหวังเสียก่อน โอกาสก็ยังมีให้อยู่เสมอ เรื่องราวของที่มาคำนี้จากนิทานสุภาษิตเล่าไว้ว่าจีนหลังผ่านยุคสามก๊กอันยุ่งเหยิงแล้ว บ้านเมืองเกิดการควมรวมกันเป็นปึกแผ่นได้อีกครั้งหนึ่ง โดยผู้ที่เป็นตaylorอยู่คอยเก็บเกี่ยวเอาฟองปลาไปกินอย่างอร่อยก็คือคนในตระกูลชื่อหมา คนในตระกูลชื่อหมา หลังจากยึดอำนาจจากตระกูลเฉาได้แล้ว ก็รวบรวมแผ่นดินขึ้นมาใหม่ตั้งราชวงศ์จิ้น ราชวงศ์จิ้นแบ่งออกเป็นสองช่วงคือ ช่วงรุ่งโรจน์เรียกว่าซีจิ้น กับช่วงถดถอยเรียกว่าตงจิ้น เรื่องราวของสุภาษิตที่จะเล่านี้ก็เกิดขึ้นในยุคตงจิ้นนี่เอง

ในยุคนี้มีขุนนางผู้มากความสามารถท่านหนึ่งชื่อว่า 谢安/謝安 Xiè An (เซี่ย อั้น) แต่เนื่องด้วยเขาเป็นคนที่มากความสามารถนี้เอง จึงมักถูกคนรอบข้าง อิจฉาริษยา และมักรวมหัวกันใส่ร้ายป้ายสีเขาอยู่เป็นประจำ ทำให้เขาถูกปลดออกจากตำแหน่งสำคัญไปหลายครั้ง จนเซี่ยอั้นทนไม่ไหวกับพฤติกรรมของขุนนางทั้งหลาย และน้อยใจในตัวกษัตริย์ที่หูเบาเชื่อคนโง่ เขาจึงลาออกจากราชการ ไปอาศัยอยู่ในชนบทแห่งหนึ่งทางตะวันออกของรัฐจิ้น จนเวลาผ่านไป มีข้าศึกยกพลมาบุกโจมตีซีจิ้น กองทัพซีจิ้นยากที่จะยังทัพศัตรูได้ จนเข้าสู่ภาวะคับขัน จึงมีผู้เสนอให้ไปเชิญตัวเซี่ยอั้นกลับมา กษัตริย์เห็นด้วยจึงมีราชโองการไป เซี่ยอั้นเมื่อได้รับราชโองการก็เดินทางมารับตำแหน่งใหม่ ซึ่งยิ่งใหญ่กว่าเดิมเป็นอันมาก คราวนี้ได้ตำแหน่งเป็นถึงอัครมหาเสนาบดีความตำแหน่งแม่ทัพ เมื่อเซี่ยอั้นนำกำลังจากเมืองหลวงไปรบทัพข้าศึกนั้น เขามีกำลังเพียงแปดหมื่น แต่จำนวนข้าศึกนั้นมากกว่าหลายเท่า เซี่ยอั้นเป็นคนฉลาด เขาวางแผนการรบได้อย่างดีเยี่ยม จนสามารถใช้กำลังอันน้อยนิดรบชนะข้าศึกได้ ที่ริมฝั่งแม่น้ำเฟย์ 淝水 Fēi Shuǐ (เฟย์ ฉู่) การรบครั้งนี้ได้รับการจดบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ว่า สงครามเฟย์ ฉู่ 淝水之战 Fēi shuǐ zhī zhàn (เฟย์ ฉู่ จือ จ้าน) กองกำลังน้อยกว่าชนะกองกำลังที่มากกว่า การกลับมาอย่างยิ่งใหญ่ของเซี่ยอั้นในครั้งนี้ เนื่องจากช่วงที่เขาลาออกราชการแล้วไปพักอยู่ในชนเขาทางทิศตะวันออก แล้วออกจากที่พักทางทิศตะวันออกกลับมายิ่งใหญ่อีก จึงมีคนเรียกว่าขุนเขาทางทิศตะวันออกได้ขึ้นมาผงาดอีกครั้งหนึ่ง

ข้อคิดจากประโยคสุภาสิตนี้

成语比喻: 失势后重新恢复地位。

成語比喻: 失勢後重新恢復地位。

Chéngyǔ bǐyù: shīshì hòu chóng xīn huīfù dìwèi。

เสียงหัว ปี่ยวี่: ฉือฉือ ไหว่ ฉง ซิน ซุยฟู่ ดีเว่ย。

สุภาสิตเปรียบว่า หลังสูญเสียตำแหน่งไปแล้ว ก็กลับมาทางคืนตำแหน่งได้อีกครั้ง ประโยคตัวอย่างที่ใช้สำนวนสุภาสิตนี้ เช่น

今天的比賽，雖然我們輸了，但只要我們不甘心失敗，總會有東山再起的時候。

今天的比賽，雖然我們輸了，但只要我們不甘心失敗，總會有東山再起的時候。

Jīntiān de bǐsài, suīrán wǒmen shū le, dàn zhǐyào wǒmen bù gān xīn shībài, zǒng huì yǒu dōng shān zài qǐ de shíhòu。

จินเทียน เตอะ ปี่ไซ่, ซุยหฺราน หว่วเมิน ฉู่ เลอ, ต้าน จื่อเหยา หว่วเมิน ปู้ กัน ซิน ฉือไป๋, ฉ่ง หุย ตง ซาน ไจ้ ฉี่ เตอะ ฉือไห่ว。

การแข่งขันในวันนี้ แม้ว่าพวกเราจะแพ้ แต่ขอเพียงพวกเราไม่สิ้นกำลังใจ ก็ต้องมีสักวันที่โอกาสต้องเป็นของเรา

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง